

PRESUMO d.o.o.

Stare Gajnice 1

10090 Zagreb

Geno d.o.o. u stečaju

Britanski trg 10

10000 Zagreb

n/r gda. Korana Ferdelji

Poštovana,

obračamo Vam se ovim putem, u najboljoj namjeri s ciljem da nakon svih nesporazuma, možda dodemo do mirnog rješenja bez daljnjih stvaranja međusobnih troškova u sudskim postupcima koje vodimo putem Suda, temeljeno na našem doprinosu i ulaganjima u povećanje vrijednosti nekretnina i pokretnina koje su na temelju toga prodane i naplaćene u većim iznosima, no što bi to bilo moguće bez našeg sudjelovanja i poslovanja kroz zakupni odnos.

Naime, htjeli bi smo istaknuti da sa naše strane nikada nije postojala nikakva loša namjera niti smo ikada mislili da će dovesti do situacije do koje je dovelo. Naša jedina namjera bila je da se međusobni poslovni odnos koji je za vrijeme zakupa postojao, provodi pošteno prema svakoj strani i prema važećim Zakonima i propisima ne zakidajući jedni druge za bilo koju korist koja iz poslovanja proizlazi, a pripada jednoj od strana. Još više iz razloga što smo redovno podložni raznim kontrolama i nadzorima, u kojima i najmanja sitnica, pogotovo oko poslovne dokumentacije, može rezultirati negativnim utjecajima, odnosno kaznama. zbog čeg smo dužni zaštititi naše poslovanje. Također, voljeli bi smo kada biste pokušali razumijeti da u poslovanju, pogotovo proizvodnji koju mi obavljamo kao poslovnu djelatnost, najosjetljiviji dio na koji se izričito treba paziti, su minimalizacija troškova proizvodnje i likvidnost. Upravo to su ključna pitanja oko kojih se nas, nije moglo razumjeti i prihvatiti da visoki troškovi i neomogućeni pravodobni odbitak pretporeza, uvelike utječu na proizvodnju i likvidnost. Također, kao mala privatna tvrtka koja je tada zapošljavala 9 djelatnika, svaki nedostatak novaca u poslovanju kroz rashode, koji se neće barem djelomično vratiti kroz neki budući prihod, posljedično dovodi u rizik i svako radno mjesto u toj tvrtci, a i sam opstanak tvrtke na tržištu. Mi razumijemo Vas i činjenicu da morate uvijek paziti na dobrobit vjerovnika u stečajnom postupku, na što smo pazili i mi kao zakupnik, ali smatramo da se ni u kojem postupku, ostvarujući i štiteći svoju korist, ne smije zanemariti druga strana u takvom odnosu, još više kada istovremeno ta strana uvelike doprinosi, u ovom slučaju stečajnom postupku i naplati vjerovnika.

Na Vašu inicijativu, prikupili smo dokumentaciju vezanu za naše ulaganje u opremu za peradarstvo, koju u privitku dostavljamo na uvid. Također smo iznijeli i priložili činjenice koje bi pobliže objasnile koliko smo doprinjeli i dali od našeg poslovanja, a koliko smo podnjeli na trošak svog poslovanja, također koliki smo rizik preuzeli da sve što ulažemo, ide na dobrobit imovine u stečaju, a na rizik našeg vlastitog poslovanja i egzistencije.

Naš prijedlog je, da pregledate dokumentaciju u prilogu, koja je vezana za naš doprinos i naša ulaganja u povećanje vrijednosti imovine u stečajnom postupku i naplatu vjerovnika putem iste te naš gubitak određenih prava, kao što je pravo na odbitak pretporeza po ulaznim računima i na temelju toga, s obzirom da iznosi uvelike prelaze potraživanje koje Vi potražujete od nas putem Suda, a mi ovdje nismo uračunali niti priložili potraživanje za nakadu štete koja se vodi putem Suda, razmislite o nagodbi, kojom bi smo se složili oko toga da povučemo postupke sa Suda, ne stvaramo daljnje troškove oko sudskih sporova, prebijemo potraživanja i dozvolimo da se naš odnos ne povlači po Sudovima već sporazumno završi.

(svi podaci koji su objašnjeni i navedeni niže u tekstu, u prilogima su označeni žutom bojom)

**1)OPIS ULAGANJA U OPREMU ZA PERADARSTVO I POVEĆANJE VRIJEDNOSTI
OPREME+PRILOZI**

Prema javno dostupnim podacima, a sukladno direktivama EU, prilažemo opis ulaganja koje smo izvršili na opremi za peradarstvo u 2014.-oj godini, nakon što je sa 01.07.2014. oprema izgubila u potpunosti vrijednost, a koja je tada još bila pokretnina/imovina u stečajnom postupku čijom su se prodajom trebali namiriti vjerovnici. Naime, sukladno prikazanom na izvješćima u prilogu, oprema kakva je do tada bila u vlasništvu tvrtke Geno d.o.o. u stečaju, od 01.07.2014. godine, nije se više smijela niti mogla koristiti za držanje kokoši nesilica, zbog izmjena zakonodavnih okvira radi usklade sa direktivama i standardima EU, a s obzirom da se radi o specijaliziranoj opremi namjenjenoj isključivo toj namjeni, samim time je i izgubila vrijednost i funkciju te postala nekoristiva jer nitko više u takvoj opremi/kavezima nebi mogao niti smio proizvoditi jaja niti držati životinje. Svi proizvođači u RH, kao i na cijelom području EU, morali su se prilagoditi direktivama EU, zaustaviti proizvodnje u takvim kavezima i investirati u nove kaveze/opremu ili odustati od bavljenja proizvodnjom jaja, drugih mogućnosti ili opcija nije bilo, tako se je i izgubila mogućnost da bi ta oprema uopće mogla biti prodana putem stečajnog postupka kroz dražbe ili bi tek postigla neku vrlo malu cijenu na sudskoj dražbi, s obzirom da bi u nju trebalo puno investirati, odnosno zamijeniti novom opremom koja iziskuje nove investicije. Sukladno tome da mi nismo bili vlasnici opreme za peradarstvo, a ista nije bila do tada prodana kroz stečajni postupak, jer iz gore navedenog razloga nije bilo zainteresiranih kupaca koji bi kupili takvu opremu s kojom nemogu ništa raditi. Sve smjernice načina izmjene i implementacije opreme, opisane su i označene kroz priloge Gospodarskog lista i Izlaganja sa znanstvenog skupa, kojima Vam se pokušava na što jednostavniji način približiti i pojasniti što predstavlja investicija koju smo napravili tada, a sve iz razloga što je to kompleksna proizvodnja koja mora udovoljavati mnogim Propisima, Pravilnicima, Direktivama, Zakonima te je apsolutno shvatljivo da netko tko se ne bavi proizvodnjom jaja, ne može u potpunosti kroz nekoliko riječi shvatiti cijeli obujam i važnost takve investicije.

Naime, mi smo odlučili, u suradnji sa veterinarskim inspektorima i Ministarstvom poljoprivrede, koji su nadzirali cijeli tijek ulaganja i radova na opremi, popraćeno u prilogu sa zapisnicima o kontroli sukladnosti izvedenih radova i implementiranih djelova, investirati u implementaciju postojeće opreme, kojoj smo na taj način omogućili novi vijek trajanja i povećali financijsku i ekonomsku vrijednost kao i povratili funkcionalnost, a nadasve omogućili da tada bezvrijedna oprema koju nitko na području EU više ne može i ne smije koristiti ne propada kao staro željezo već da se ista proda kroz stečajni postupak i na taj način naplate vjerovnici, što se i dogodilo, kada je po završetku naših ulaganja u opremu, predmetna oprema kupljena od strane hrvatskog proizvođača, danas našeg poslovnog partnera, koji je bio upoznat sa našim izvršenim ulaganjima u opremu. Na taj način je znao da ista nakon naših ulaganja, ima puno veću vrijednost za koju se isplati investirati iznos za koji je oprema kupljena kroz prodaju na sudskoj dražbi, jer se u takvoj implementiranoj opremi, može proizvoditi najmanje sljedećih 10 godina. Stoga je i kupljena za cijenu koja je iznosila puno više od tadašnje stvarne vrijednosti opreme koja je bila u vlasništvu Geno d.o.o. u stečaju u trenutku dražbe, a vrijednost joj je podigla naša implementacija, odnosno naše ulaganje u izvedene radove i implementirane djelove na opremi.

Procjena stručnjaka, s obzirom na obujam takvih investicija o kojima se mnogo pisalo i pričalo u tom periodu javno, jer je o tome ovisila kompletna proizvodnja i ponuda jaja na hrvatskom tržištu, kaže da takva investicija u opremu za peradarstvo, iznosi 10,00€-20,00€ po jednoj nesilici. U slučaju oplemenjivanja postojeće opreme procjena je nešto niža, a iznosi 3,00€-5,00€ po jednoj nesilici. U ovom slučaju se radilo o opremi kapaciteta 47.040 nesilica, kojoj je prilagodbom na oplemenjene kaveze, proširenjem postojećih, smanjen kapacitet na 30.240 kokoši nesilica, što u izračunu procjene ove investicije uzimajući u izračun najamnu cijenu od 3,00€ po nesilici, iznosi ukupno 90.720,00€, što bi samim time predočilo o kolikom se uvećanju vrijednosti imovine radi. (podatak se nalazi u prilogu u objavi gospodarskog lista od 15.travnja 2014.), a predstavljao bi iznos ulaganja koji bi kroz procjene vrijednosti ulaganja donjeli sudski vještaci, koji su taj podatak tada i iznosili javno.

Mi smo zbog već ionako financijske iscrpljenosti, a i uvjeta u kojima se oprema nalazila, implementaciju morali napraviti na postojećim kavezima kupujući dodatne dijelove i izmjenom postojećih, kako bi smo, ukoliko bi to zbog stečajnog postupka bilo potrebno,

opremu mogli vratiti u prvobitno stanje. Što nas je primoralo da izvedemo sa tom opremom nešto što je malo koji proizvođač mogao, a isključivo radi jako dobrog poznavanja opreme i njenog načina funkcioniranja, što smatramo jako bitnim za istaknuti, iz razloga što to isto ulaganje, a da oprema bude u potpunosti prilagođena i da ispuni sve uvijete direktiva, a da nadalje bude i funkcionalna, nebi mogao izvesti i netko drugi da je kupio opremu kakva je bila prije našeg ulaganja. Pritom smo kroz samo ulaganje morali i obići neke inozemne farme proizvođača jaja (jer u RH su svi proizvođači kupovali nove oplemenjene kaveze) kako bi nas uputili kako su to oni napravili na postojećim kavezima i savjetovali, također uz savjetovanje sa firmom Facco koja je proizvođač opreme za peradarstvo, kako tu implementaciju provesti na postojećoj opremi. Navedeno je isto sastavni dio ulaganja u opremu, no većinom smo putovanja i troškove podnjeli na svoj privatni trošak pa nije navedeno uz dokaze o ulaganju, izuzev troška reprezentacije koja uključuje troškove ugošćavanja stručnjaka za provedbu implementacije. Također, u prilogu našeg izračuna ulaganja, nisu priloženi troškovi djelomično obavljenih radova bravara, limara i električara, za poslove koje nismo mogli sami odraditi, a koji su sastavni dio ulaganja, podnjeti na naš privatni trošak te nisu uključeni u troškove firme.

Naše ulaganje provelo se u dvije faze:

1.FAZA-period 01.07.2014.-01.10.2014., u kojem je obavljen osnovni dio izmjene postojećih djelova opreme, kojima su se po zadanim uvjetima povećali kavezi, dodale pojilice za vodu, postavljenjem dodatnih potpornika prilagodile i izmjenile trake za izgnojavanje, podigla kompletna oprema kroz cijelu halu na određenu uvjetima zadanu visinu umetanjem podova ispod kaveza, prilagođavanje i zamjena svijetla i ventilacije, dodali dijelovi kojima su se izradila gnijezda za kokoši od posebnih uvjetovanih materijala, zatim čeprkališta i određeni materijali za brušenje kandi kokica, stelja za klucanje i kupanje, prečke za stajanje, dodatni žijebovi za hranjenje, sjenila za zamračivanje kaveza, popločili potrebni dijelovi, izmjenile cijevi, reparirali svi motori i ostalo pojašnjeno kroz zapisnike o kontroli i nadzoru opreme. U tom periodu investicija je iznosila ukupno=181.825,86 (u prilogu su konto kartice sa neto vrijednosti), u izračunu ulaganja sa 25%PDV-a.

01213-Ulaganje na tuđoj imovini(oprema)-kupljeni dijelovi i materijali koji su implementirani u opremu=49.953,89 kn

0310-tehnička postrojenja=3.124,99kn

4004-troškovi materijala za održavanje=805,35kn

4144-najam viličara=1.083,75kn

4630-4631-troškovi reprezentacije=7.998,00kn

4610-prijevoz radnika=7.680,00

4200-4201-4210-trošak djelatnika=81.269,07kn (s obzirom da nije bilo moguće proizvoditi, umjesto da smo otpustili postojeće radnike, svi naši radnici su obavljali radove na opremi, kako ih ne bismo ostavili bez posla, a i da ne plaćamo skupo druge firme koje bi napravile posao koji smo očito uspjeli i mi sami, a i znatno uštedili na tome)

4170-trošak vode =2.741,87

trošak struje=27.168,94 (nisu nam izdani računi pa ih nemamo knjižene u poslovnim knjigama, prilažemo prijepise računa od Hep-a po kojima smo plaćali struju)

Po završetku prve faze, useljene su prve kokoši nesilice u novu opremu i započeta je proizvodnja kao i naš daljnji doprinos, kako tvrtki u stečajnom postupku, tako i očuvanju nekretnina i pokretnina u njezinom vlasništvu i njihovim vrijednostima, koje će se kasnije pokazati i kod prodaje nekretnina.

2.FAZA-01.01.2015.-31.03.2015.

U drugoj fazi, shodno tome da najmanje jednom godišnje izlaze inspeksijski nadzori u kontrolu svakog peradarnika i opreme kod proizvođača, kako bi provjerili sukladnost ulaganja u opremu i držanja uvijeta direktive, u razdoblju od 01.-04.mj.2015. godine, morali smo uložiti još određeni iznos kako bi smo dodali dijelove opreme koje kokoši nesilice prilikom svog boravka u tim oplemenjenim kavezima, potrgaju ili oštete, a oni u svakom trenutku moraju biti sastavni dio opreme i nadomješteni ili obnovljeni ukoliko su oštećeni.

U drugoj fazi ulaganja je već bila pokrenuta proizvodnja pa nismo izdvajali udjele troškova u toj fazi ulaganja, već samo dijelove koji su kupljeni i implementirani, što bi značilo da je iznos ulaganja u drugoj fazi veći, od onog što je navedeno ovdje u izračunu, ali smatramo da je već i ovo dovoljno da se navede.

01213-ulaganje na tuđoj imovini(oprema)=11.986,13

1.FAZA.....=181.825,86KN

2.FAZA.....= 11.986,13KN

UKUPNO ULAGANJE U OPREMU ZA PERADARSTVO.....= 193.811,99KN

Naše obuhvaćeno ulaganje u povećanje vrijednosti i funkcionalnosti opreme za peradarstvo, u ovom dopisu, zaključujemo sa 31.03.2015., iz razloga što po svršetku radova, kada je oprema u potpunosti bila oplemenjena na način da zadovoljava sve uvjete i propise za daljnju proizvodnju, pojavio se tadašnji kupac i kupio opremu na sljedećoj sudskoj dražbi. Mi smo također imali namjeru pokušati kupiti opremu, no tada nam je iznos još uvijek bio previsok, s obzirom da smo prethodno obavili veliku investiciju kroz oplemenjenje opreme za peradarstvo, a pritom i izgubili određeni dio novaca kao što je to kroz skupe troškove struje, visoku zakupninu u prethodnim razdobljima te bili primorani dizati kredite kako bi smo održavali poslovanje u uvjetima u kojima smo radili.

2)VISINA PLAĆENOG ZAKUPA

Zakup se od otvaranja stečajnog postupka naplaćivao 35.000,00kn +PDV, iako postoji procjena sudskog vještaka za graditeljstvo g.Juraj Zlodi dipl.ing.grad., od srpnja 2012. godine, koji je u procijeni nekretnina kao također predmet elaborata naveo da je realni iznos 8.850.00kn. Navedena procijena je dostavljena gđa. Anamaria Ivanković te je po njoj kasnije u Ugovorima u zakupu umanjen iznos zakupa, no još uvijek se u određenom razdoblju, naplaćivao više od procijenjene vrijednosti, a koji je kroz prethodno razdoblje plaćen od naše strane.

3)NEPRIZNATI PRETPOREZ po računima za struju koji nam nisu fakturirani, a glasili su na Geno d.o.o. u stečaju pa smo ih mi mogli samo plaćati ali ne i knjižiti u naše poslovne knjige i odbiti pretporez, plaćeni u 2017.-oj godini=6.996,21kn (u prilogu knjig.kartica)

NEPRIZNATI PRETPOREZ po računima za struju koji su naknadno fakturirani u 2016.-oj godini, za prethodna razdoblja kada nisu izdavani, 2014. i 2015. god.=34.160,12kn.
-prilog- knjig.kartica i likvidacija/evidencija neispravnih računa koji nisu mogli biti knjiženi u poslovnim knjigama- likvidaciji računa prema Zakonu o računovodstvu. To su iznosi pretporeza po računima koje mi nismo mogli knjižiti i za koje nismo mogli odbiti pretporez u svom poslovanju, a svi ti računi su plaćeni u punom iznosu sa PDV-om.

UKUPNI NEPRIZNATI PRETPOREZ po računima za struju=41.156,33

U Zagrebu, 20.12.2019.

Isplati li se proizvodnja jaja?

Objavio

gospodarski list

15. travnja 2014.

Jaje je hranjiva namirnica iznimne biološke vrijednosti, jedna od najčešće korištenih namirnica u kućanstvu i industriji hrane.

Prema načinu uzgoja, jaja se označavaju na sljedeći način:

- 0 – jaja iz ekološkog uzgoja
- 1 – jaja iz slobodnog uzgoja
- 2 – jaja iz štalskog (podnog) uzgoja
- 3 – jaja iz kaveznog (baterijskog) uzgoja

Način uzgoja

Kavezni tip uzgoja kokoši podrazumijeva držanje kokoši u kavezima. Ovim načinom uzgoja regulira se sve, od dnevnog pristupa zraka do vode i hrane. Zrak se upuhuje velikim ventilatorima, hrana se dostavlja pokretnim trakama u točno određenoj količini po jedinki, a voda im je uvijek dostupna pomoću automatiziranog sustava kapaljki. Suvremene farme imaju automatizirane sakupljače izmeta preko pokretnih traka. Dnevne svjetlosti nema, jer su u zatvorenom prostoru i svu svjetlost dobivaju točno određenim programom osvjetljenja. Kokoši nesu jaja, koja se onda otkotrljaju na pokretnu traku koja ih automatski prenosi na mjesto za sortiranje.

Podni uzgoj se razlikuje od kaveznog po tome što su kokoši slobodne u šetnji po objektu, a sve ostalo ostaje isto kao kod kaveznog uzgoja.

Alternativni sustavi uzgoja kokoši su slobodni i ekološki uzgoj. Kod slobodnog uzgoja kokoši u zatvorenom prostoru provode noćni odmor, a zatim izlaze van te na otvorenom provode dan. Osnovna hrana im je i dalje u obliku žitarica, ali je u ekološkom uzgoju ona oslobođena svih kemijskih preparata i lijekova. Kokoši iz slobodnog uzgoja ne dobivaju vodu na kapaljku, već im je ona dostupna iz prirodnih izvora kojima su okružene.

Na proizvodnoj jedinici dopušteno je držanje 230 nesilica/ha tako da godišnje ne proizvedu više od 170 kg dušika po grlu i hektaru poljoprivredne površine. Minimalan broj peradi po metru površine u zatvorenom objektu je 4, a u slobodnom prostoru 6. Pri planiranju proizvodnje peradarnik ne smije imati više od 3.000 nesilica.

Prema Pravilniku o kakvoći (NN115/06), jaja se dijele na dvije klase:

- Jaja »A« klase ili svježaja
- Jaja »B« klase namijenjena industrijskoj preradi

Industrijska jaja su nepodobna za prehranu ljudi ili preradu u prehrambenoj industriji, a koriste se kao sirovina za pripremu cjepiva, pripremu podloga za rast mikroorganizama, izdvajanje lizozima (konzervansa), izdvajanje lecitina (emulgator), pripremu hrane za životinje i slično. Prema veličini jaja razlikuje se i cijena, pa je u ovoj godini prosječna cijena jaja A klase proizvedenih u kaveznom uzgoju iznosila 0,91 kn/kom za XL, 0,83 kn/kom za L, 0,76 kn/kom za M i 0,72 kn/kom za S klasu. Kod podnog uzgoja su cijene bile u rasponu od 1 kn/kom za klasu L, 0,94 kn/kom za klasu M do 0,60 kn/kom za S klasu. Kod jaja je, osim po veličini, značajno variranje cijena tijekom godine.

Ako se jaja žele staviti na tržište kao ekološka, perad se mora držati prema odredbama Pravilnika o ekološkoj proizvodnji životinjskih proizvoda najmanje šest tjedana. Kad se prvi put uspostavlja proizvodno jato u uvjetima ekološke proizvodnje, a nema dostatan broj životinja koje udovoljavaju uvjetima za ekološku proizvodnju, mogu se uključiti i životinje koje potječu iz konvencionalnih poljoprivrednih gospodarstava, pod uvjetom da pilenke za proizvodnju jaja nisu starije od 18 tjedana. Pri izboru životinje prednost se daje pasminama ili sojevima lokalnog uzgojnog područja, te onima koje se mogu prilagoditi uvjetima uzgojnog područja što pogoduje njihovoj vitalnosti i otpornosti na bolesti.

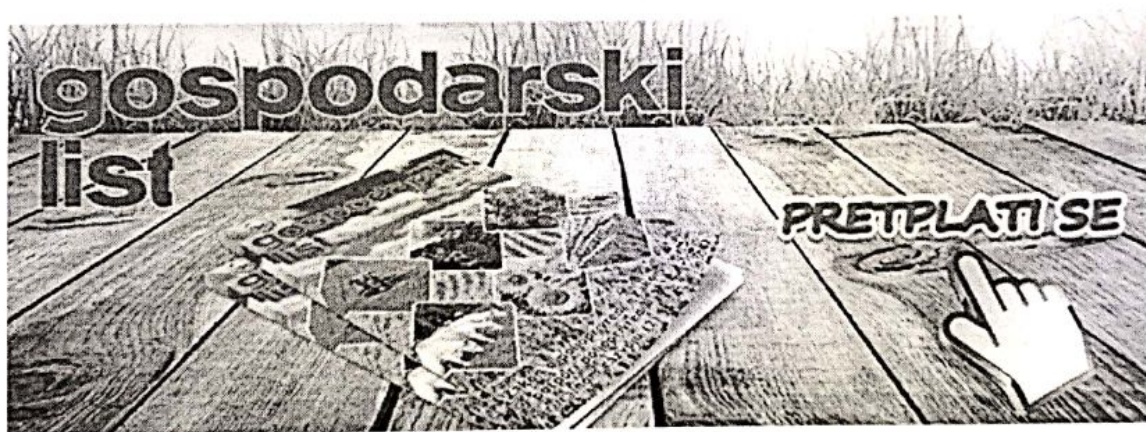
Novi uzgojni uvjeti

Prema podacima iz 2013. godine u Hrvatskoj je bilo 165 registriranih proizvođača za proizvodnju kokošjih konzumnih jaja, od manjih (sa 100 nesilica) do 259.200 nesilica kod velikih proizvođača. Samo kod njih 13 (ukupnog kapaciteta 26.400 kljunova) su nesilice držane u slobodnom uzgoju. Jaja s takvih farma na ljusci imaju oznaku 1HR i u nastavku registarski broj proizvođača. Kod 9 proizvođača (ukupnog kapaciteta 130.094 kljuna) proizvodnja je organizirana u stajskom uzgoju, a 9 proizvođača (ukupnog kapaciteta 606.930 nesilica) drži kokoši u takozvanom obogaćenom kaveznom uzgoju, odnosno u novim kavezima koji udovoljavaju svim uvjetima EU. U preostale 134 farme ukupnog kapaciteta 1.636.668 nesilica još uvijek imaju stare kaveze nesukladne Direktivi 1999/74/EC, a jaja koja dolaze s tih farmi na ljusci nose oznaku 3HR i registarski broj proizvođača. Od 1. srpnja 2013. u takve kaveze se više ne smiju useljavati mlade pilenke, a iz postojećeg uzgoja se jaja smiju plasirati na tržište samo u Hrvatskoj, do isteka proizvodnog ciklusa. Iz navedenog primjera se vidi kako čak 80% naših proizvođača jaja treba osuvremeniti svoju proizvodnju, a procjenjuje se kako za zamjenu starih kaveza novima po jednoj nesilici treba uložiti najmanje 20 eura. Pogleda li se podatak o broju nesilica, čak 68% je u uzgoju koji se gasi i kojega treba zamijeniti novim kavezima.

Potrošači na tržištu diktiraju trendove, pa je tako i kod boje ljuske, ovisno o preferencijama potrošača nude se jaja od bijele do smeđe boje ljuske. Intenzitet boje određuje količina pigmenta ovoporfirina u ljusci, pa najintenzivniju boju ljuske imaju jaja u početku i tijekom sredine nesivosti. Potrebno je naglasiti da boja ljuske ne utječe na kvalitetu sadržaja jaja.

Troškovi i zarada

Pri izradi kalkulacije proizvodnje jaja za 3.000 nesilica računala se prosječna cijena jaja prošle godine (0,80 kn/kom za sve klase), uz pretpostavku da se stajski gnoj i izlučene nesilice prodaju i sudjeluju sa po 3% u prihodu. Podaci u kalkulaciji se mijenjaju ovisno o cijenama i utrošcima pojedinih proizvođača, ali su dobar predložak za kalkulaciju vlastite proizvodnje jaja. Sve je više proizvođača zainteresirano za uzgoj najmanje kokoši na svijetu koja godišnje može snijeti 234 jaja. Trend zdrave hrane utjecao je na proširenje ponude i sve su traženija prepeličja jaja. U odnosu na kokošja jaja, sadržavaju 5 puta više fosfora i kalija, 7 puta više željeza, 10 puta više vitamina skupine B i znatne količine vitamina A te određene aminokiseline koje potiču rad živčanog sustava. Iako prepeličje jaje sadržava samo 15 kalorija, predstavlja pravu energetsku bombu. Prednost ove vrste je njihova rana zrelost (spolno zrela sa 7 tjedana), i status na tržištu koji omogućava postavljanje više cijene i pristup potrošačima koji su spremni platiti više za „biološki vrijedniju hranu“. Isplativost uzgoja prepelica ogleda se u dobroj cijeni jaja (1-2 kn/kom) i malom utrošku hrane (prepelica pojede 1,6 kg koncentrata za proizvodnju oko 90 jaja). Uz početno ulaganje u prostor (oko 100 prepelica/m²), opremu (cijena kaveza za 10 prepelica je oko 10-20 eura), matično jato (cijena jednodnevnih pilića je oko 5 kn/kljunu, a prepelica stara 6 tjedana je oko 30 kn/kom) i hranu (dnevna potrošnja oko 30 g/kljunu), ova proizvodnja može već za 6 mjeseci vratiti početno ulaganje, što ovisi i o broju ptica.

**SMJERNICE EU U PERADARSKOJ PROIZVODNJI
KAVEZNI/ALTERNATIVNI NAČINI DRŽANJA –
PRIMJENA U PRAKSI****D. Kralj****Sažetak**

Nedovoljno osmišljene ekonomske i pravne mjere pretvorbe ex-društvenog sektora u poljoprivredu (i preradivačko-prehrambenog kompleksa), kao i višegodišnja neodređena vanjskotrgovinska politika, no i kašnjenje s uključivanjem Hrvatske u gospodarske integracije (WTO, CEFTA i u EU), rezultiralo je tehnološkim zaostajanjem peradarskih farmi za proizvodnju konzumnih jaja, dok je situacija kod peradarskih farmi za proizvodnju mesa većim dijelom stabilna, te su peradarske farme za proizvodnju mesa u tijeku tehnoloških zahtjeva i trendova proizvodnje.

Visoki eksterni troškovi proizvodnje, kruti porezni sustav, kronični nedostatak (za poljoprivredu nužnog) jeftinog kapitala, neracionalan trgovinski i distribucijski sustav, te nedostatna proračunska potpora neki su od glavnih čimbenika zaostajanja farmi za proizvodnju konzumnih jaja, te visokih cijena proizvoda.

Od 1960-ih godina nadalje peradarska proizvodnja u Hrvatskoj usmjerava se na industrijski način proizvodnje. Sve do 1991. godine neprekidno raste (stopa oko 3 % god.), poprimivši u znatnom dijelu sve odlike suvremenoga »industrijaliziranog« peradarstva. Zbog ratnih razaranja, napuštanja peradarskih farmi, procesa pretvorbe i pada kupovne moći, u proteklom desetogodišnjem razdoblju dolazi isprva do znatnog pada proizvodnje i kasnije do stagnacije. Prema zastupljenosti pojedinih vrsta peradi (1990), 93 % otpada na kokoši, 2 % čine pure, 2 % patke i 3 % guske. Ostale vrste peradi kao što su biserke, prepelice, fazani i golubovi, čine neznatan dio populacije peradi. Potrošnja peradarskih proizvoda (mesa i jaja) *per capita* u Hrvatskoj u 2000., s oko 15 do 17 kg mesa peradi i 170-180 jaja, negdje je između svjetskog prosjeka i prosjeka visoko razvijenih zemalja.

Ključne riječi: konzumna jaja, kavezni sistemi držanja, alternativni sistemi držanja

Rad je priopćen na VI simpoziju "Peradarski dani 2005", 11.-14. svibnja 2005, Poreč.

Dr. sc. Davorin Kralj, Big Dutchman Intl. GmbH, Njemačka; Frana Supila 50 a/IV, 42 000 Varaždin, Republika Hrvatska

Obzirom da su u Hrvatskoj u uporabi isključivo «klasični» kavezi, potrebno je napomenuti da isti u zemljama EU mogu biti u uporabi do kraja 2011. godine, dok klasične kaveze nije moguće instalirati od kraja 2003. godine. Navedeni propis nije implementiran u naše zakonodavstvo.

Provedba legislative EU postaje nužnost bez obzira na termin ulaska u EU, te se implementacija zakonskih okvira EU nalaže kao nužnost. U svrhu provedbe prilagodbe direktivama EU, kao mogućnost nameću se slijedeća moguća rješenja:

A) Kavezni sistemi držanja

Nove direktive – 1999 – direktiva 88/166/EEC s primjenom od 01/01/2003

(New Directive in 1999 - Phase Out of Traditional Battery Cages)

Council Directive 1999/74/EC of 19 July 1999 laying down minimum standards for the protection of laying hens repeals Directive 88/166/EEC with effect from 1 January 2003. It also introduced the following provisions (amongst others):

- a) Držanje u klasičnim kavezima do kraja 2011. godine, s poštivanjem odredbe o broju životinja po kavezu, odnosno implementacija odredbe od 550 cm² po životinji i postavljanje pribora za skraćivanje/brušenje noktiju. Obzirom na klasične kaveze koji su instalirani isto može značiti umanjeње kapaciteta farme za cca. 20-25 %, dok fiksni troškovi farme ostaju isti. Navedeno ozbiljno ugrožava ekonomsku isplativost proizvodnje. Prednost je što investicija u opremu farme nije potrebna.
- b) Obogaćeni kavezi – tzv. EU kavezi, instaliranje istih, ali bez opreme navedene u direktivi, instalacija opreme 2012.
- c) Obogaćeni kavezi – tzv. EU kavezi, instaliranje istih, s kompletnom opremom navedenom u direktivi, instalacija opreme 2012.

Kavezni sistemi – EU direktive – generalna pravila

EU direktive/Council Directive 88/166/EEC

Trenutno navedeni propis vrijedi za države nečlanice EU.

Direktiva 88/113 od 25/03/1996 – originalna direktiva uređuje standarde za držanje nesilica u kavezima/baterijama. Ista direktiva usklađena je s European Court of Justice (ECJ).

Direktiva uređuje minimalne standarde za držanje nesilica u kavezima/baterijama za sve kaveze ugrađene od 01/01/1998, no primjenjuje se na sve kaveze od 01/01/1995. Ista uključuje:

- b. Najmanje 450 cm² površine poda za svaku nesilicu
- c. Žlijeb za hranjenje mora biti bez restrikcija i dužine najmanje 10 cm po životinji
- d. Svaki kavez mora imati kontinuirani sistem napajanja po cijeloj dužini kaveza, osim kod nippla ili čašica. Najmanje 2 nipple ili 2 čašice moraju biti instalirane unutar svakog kaveza
- e. Kavezi moraju biti visine najmanje 40 cm, u dužini od najmanje 65 % površine kaveza, te ne smiju biti visine manje od 35 cm u bilo kojoj točki
- f. Pod kaveza mora biti konstruiran tako da nesilice mogu čvrsto stajati. Nagib poda ne smije biti veći od 14 % (pojedine članice mogu donijeti drugačiji propis)
- g. Direktiva zahtjeva da članice osiguraju provedbu uvjeta i preuzmu brigu oko provođenja nadzora provedbe uvjeta

Dodatni odredbe (Annex) uključuju:

- Izvedbeni materijali moraju biti takvi da isključe mogućnost povreda
- Kavez mora biti osiguran da životinje ne mogu izaći
- Perad mora imati pristup do adekvatne, nutricionistički vrijedne, higijenski ispravne hrane svaki dan, te pristup svježoj vodi neprekidno (osim u slučaju profilaktičkih zahvata)
- Osigurana izolacija i ventilacija
- Perad mora nadzirati dovoljan broj obučenog i iskusnog osoblja
- Perad se mora nadzirati barem jednom dnevno, pod za tu svrhu dovoljnim svjetlom
- Smještaj na više od tri reda može biti dopušten samo u slučaju da je osiguran nadzor viših redova
- Osigurati tretman peradi koja nije u dobrom zdravlju; svi problemi/nepovoljni faktori okoline moraju biti otklonjeni
- Automatizirana oprema mora biti provjerena bar jednom dnevno, nepravilnosti otklonjene, te kod naveden opreme mora biti postavljen alarmni sistem za slučaj greške
- Osigurati čistoću i dezinfekciju

Nove direktive – 1999 – direktiva 88/166/EEC s primjenom od 01/01/2003

(New Directive in 1999 - Phase Out of Traditional Battery Cages)

Council Directive 1999/74/EC of 19 July 1999 laying down minimum standards for the protection of laying hens repeals Directive 88/166/EEC with effect from 1 January 2003. It also introduced the following provisions (amongst others):

Klasični kavezi/Unenriched Cages

Odgoj/proizvodnja u klasične kavezima zabranjena je od 01/01/2012
Nije moguće instalirati klasične kaveze od 01/01/2003.

Od 2003, svi «klasični» kavezi moraju biti opremljeni:

- Najmanje s 550 cm² površine poda za svaku nesilicu
- Žlijebom za hranjenje dužine najmanje 10 cm po životinji
- Svaki kavez mora imati kontinuirani sistem napajanja po cijeloj dužini kaveza, osim kod nippla ili čašica. Najmanje 2 nipple ili 2 čašice moraju biti instalirane unutar svakog kaveza i lako dostupne svakoj životinji
- Kavezi moraju biti visine najmanje 40 cm, u dužini od najmanje 65 % površine kaveza, te ne smiju biti visine manje od 35 cm u bilo kojoj točki
- Pod kaveza mora biti konstruiran tako da nesilice mogu čvrsto stajati. Nagib poda ne smije biti veći od 8 % - 14 %
- Kavezi moraju biti opremljeni priborom za skraćivanje/brušenje noktiju

Obogaćeni kavezi/Enriched Cages

Sljedeći minimalni zahtjevi moraju biti poštivani od 01/01/2002

- Najmanje 750 cm² površine poda za svaku nesilicu, od toga 600 cm² iskoristivo. Visina kaveza na mjestima osim iskoristivog prostora najmanje 20 cm u svakoj točki. Kavez ne može imati površinu manju od 2 000 cm²
- Gnijezdo
- Stelja za kljucanje i «kupanje»
- Prečka, dužine najmanje 15 cm po kokoši
- Žlijeb za hranjenje dužine najmanje 12 cm po životinji
- Svaki kavez mora imati kontinuirani sistem napajanja po cijeloj dužini kaveza, osim kod nippla ili čašica. Najmanje 2 nipple ili 2 čašice moraju biti instalirane unutar svakog kaveza i lako dostupne svakoj životinji
- Prolaz između kaveza najmanje 90 cm, kao i najmanje 35 cm visina od poda do poda prvog kaveza
- Kavezi moraju biti opremljeni priborom za skraćivanje/brušenje noktiju

Ne kasnije od 01/01/2005 komisija će dostaviti vijeću izvještaj izrađen na bazi mišljenja Znanstvenog Veterinarskog Komiteta (Scientific Veterinary Committee) o različitim sistemima držanja nesilica, a posebno dio pokriven direktivom uzevši u obzir sve patološke, zootehničke, fiziološke i etičke aspekte različitih sistema i njihov utjecaj na zdravlje životinja i okolinu.

B) Alternativni sistemi držanja

Uredba komisije 93/1274/EEC

Upućuje na detaljna pravila kod izvjesnih marketinških standarda za jaja.

Commission Regulation 93/1274/EEC

introducing detailed rules on certain marketing standards for eggs.